

24. ՄԱՐԴԻՍ ՃԱԿԱՏԻ ԳՐԱԾԸ ԶԻ ԶՆԶՎԻ

Կըլնի շիւնի մի թագավոր: Էս թագավորը ունենում ա հենց մի մինուճար տղա: Էդ տղեն մի օր վեր ա կենում էթում ավղուշ: Էթում ա, էթում, շատն ու քիչն աստոծ գիտա, տենում ա մի ծեր, գզըզված մարդ հրեն ճամփի վրեն նստել ա, դաֆթարը բաց արեց ա՛¹ մի բան² ա գրում:

Մոտանում ա նրան, հարցնում.— Ա՛յ բարի, էդ ի՞նչ ես գրում:

— Ի՞նչ քու բան ա,— ասում ա,— հարցնում ես, թագավո՛րի ցեղ. ավի ես էկե՛՛ գնա ավըդ արա:

Թագավորի տղեն որ շատ աղաշանք, պաղատանք ա անում³, էդ ծեր մարդը ասում ա.— Ես մարդկերանց մեղքն եմ գրում. թե ամեն մարդ ի՞նչ մեղքի տեր ա, յա ամեն մարդի ճակատի ի՞նչ ա գրած, նրա վերջը ի՞նչ պտի ընի:

— Ի՞նչ կըլնի բա՛րի, ասես տենանք իմ ճակատի՞ն ինչ ա գրած. իմ վերջը ի՞նչ պտի ընի,— հարցրեց թագավորի տղեն:

— Կասեմ, խի՞ չեմ ասի, թագավորի ցեղ. համա տե՛ս կփոշ-մանես:

¹ Տպագիր տեքստում հաջորդում է՝ ինչ-որ, որը բանահավաքի ձեռքով շրջված է (Մ. Կ.):

² Տպագիր տեքստում՝ զտղ. ուղղումը բանահավաքինն է (Մ. Կ.):

³ Տպագիր տեքստում՝ գցում. ուղղումը բանահավաքինն է (Մ. Կ.):

Դա՞թթարը բաց արեց կարդաց:— Յլան քաղաքում,— ասեց,— մի նախընտրելի կա: Էդ նախընտրելի մի աղջիկ ունի. էս թամամ օխտը տարի ուտեցվորել ա, քոսոտե, բորոտե, յաման-յարա ընկե, որ սաղանալու էլ ճար, իլլաճ չիլնում: Էդ նախընտրելի աղջիկը եդի վերջը պտի քու ղսմաթն ըլնի. աստոժ քու ճակատին էս ա գրե, ըսենց էլ կըլնի:

Թագավորի տղեն էս որ լսում ա՝ թողում ա, դառը-տխուր վեկենում գալի տուն:

Հերն ու մերը հարցնում են.— Ա՛յ որդի, խի՞ ես ըտենց ռանգ-մուանգդ քցե. չըլնի՞ գլխովդ բան ա անց կացե:

Նո՛ր տղեն մին-մին նաղլ ա անում, թե չեք ասի՝ ըսե՛նց, ըսե՛նց, ըսե՛նց բան:

— Ի՞նչ անենք,— ասում են հերն ու մերը,— փառք իրա ողորմությունին. մարդիս ճակատին ինչ գրել ա՝ գրե. ի՞նչ կարանք անի:

Ա՛յ քանի օրեն եղը Թագավորի տղեն խուրջնի ջուխտ աչքը լիքը ոսկի ա լցնում, քցում ձիու վրեն, նիլնում, էթում էն քաղաքը, որդե՛ էն ծեր մարդը ասել էր, թե մի նախընտրելի կա, նրա աղջիկը պտի իրան ղսմաթ ըլնի: Որ հասնում ա քաղաքը, հարց ու փորձ ա անում, նախընտրելի տունը գտնում: Դուռը ծեծում ա, նախընտրելի կնիկը դուռ ա գալի:

— Ա՛յ մերա, ղոնաղ չե՞ք ուզի,— հարցնում ա Թագավորի տղեն:

— Խի՞ չենք ուզի, Թագավորի ցեղ, ղոնաղն աստունն ա, համա քու լայաղի տուն ու տեղ շունենք. նախընտրելի ի՛նչ ա, որ իրա տունն ինչ ըլնի:

— Բա՛ն չկա,— ասում ա Թագավորի տղեն,— ինձ ձեռք կտա. տարով հո չպտի մնամ, էնքամ ըլնի, որ էս գշեր սթար անեմ՝ էգուց վեկ կենամ, էթամ իմ բանին:

Նախընտրելի կնկա հմար դհա ուրախություն էր, որ Թագավորի տղեն լայաղ ա անում, իրանց տունը գալի: Տարավ տուն, դռնակ քցեց տակը, հացից-մացից, ինչ որ տանը գտնվում էր՝ բերեց աղաքը: Իրիկունը նախընտրելի էկավ տուն. Թագավորի տղին որ տեհավ՝ մնաց զարմացած: Ախար ինքը մի քյասիք նախընտրելի, Թագավորի տղի նման մենծ մարդը ո՛նց ա լայաղ արե՛ էկե իրա տունը:

— Բարո՛ւ, հաղար բարին ես էկե, թագավորի ցեղ,— ասեց Պախրչին,— ո՞նց եք, լա՛ւ էք: էս խե՛ր ըլնի ըստերանք:

— Խեր չէլած՝ ի՛նչ պտի ըլնի. ուրիշ տեղ եմ էթում, շատ վաղ բան ունեմ,— ասեց թագավորի տղեն:

Իրիկնահացի վախտը թագավորի տղեն նախըռն հարցրեց.— Ամոթ չըլնի հարցնիլը, քանի՞ տղա ունես:

— Է՛րկու տղա, է՛րկու աղջիկ,— ասեց նախըռն:

Մի քիչ կացան՝ մեկել օթախիցը մի ծանր տնքոցի ձեն էկավ:

— Բա է՛ն ինչ տնքոցի ձեն ա,— հարցրեց թագավորի տղեն:

— Քեզանից պահեմ, աստանի՞ց ինչ պահեմ,— ասեց նախըռնը,— մի հիվանդ աղջիկ ունեմ, էս օխտը տարի փորը ուռել ա, ինքը յարոտե-փարոտե, ո՛նչ մեռած ա, ո՛նչ սաղ: էն օթախն ենք դրե, տենանք աստո՞ծ նրա ֆոգին ե՛ր պտի առնի, որ դինջանա, սաքի մընք ենք մեղք, նա էլ՝ զուր մնում ա ի՛նչ:

Թագավորի տղեն լիզուն կծեց. «Բալի՛,— ասեց,— հենց էս էն աղջիկն ա, որ կա»: Հաց կերան պրծան՝ պառկեցին քնեցին:

Գշերվա մի վախտը թագավորի տղեն վե կացավ, խուրջին ոսկին վե կալավ, ուսուլով մտավ էն հիվանդ աղջկա օթախը. Զե-ռին մի մենծ դանակ կար, կոխեց հիվանդի փորը թե չէ՝ հիվանդը էն սհաթը դինջացավ:

— Դե՛ տենանք,— ասեց,— հմի ո՞նց իմ ղսմաթը կըլնես:

Թագավորի տղեն հենց իմացավ՝ է՛ն ա հիվանդը ֆոգին տվեց, պրծավ: Խուրջին ոսկին, մրկ էլ արնոտ դանակը դրեց հիվանդի գլխատակը, սաքի թե արնքի գինն ա տալի, ու ինքը նի էլավ ձին, էկավ էլ եղ իրանց երկիրը: Համա հիվանդի աղըքներին, որ ասես, զիան չէր գիպե, մենակ փորի ուռուցքն էր կտրվե, էլ զադ չէ:

Առավոտը մարդ ու կնիկ վե կացան, տեհան թագավորի տղեն չկա: Դե՛ս թագավորի տղա, դե՛ն թագավորի տղա՝ չգտան ու չգտան: Տեհան իրանց աղջկա սառ ու սամուրն էլ կտրվել ա՝ Ուրախացան. ասեցին՝ հալթաթ մեռել ա, էթան տերտեր կանչեն՝ գա տանի ժամը: Գնացին, ի՛նչ տենան՝ փորի ուռուցքը նստել ա, ինքն էլ խորամփալեն քնած ա: Գլխատակը բանձրացրին, տեհան մի խուրջին՝ էրկու թալը լիքը ոսկի, կշտին էլ մի արնոտ դանակ, էլ նոր ա՛ղջիկ կգար աչքները, ուրախ, ուրախ ոսկին վե կալան տա-րան, նրան թողին ընենց քնած:

Աղջիկը քնեց, քնեց մի' օր, է'րկու օր, ի'րեք օր՝ անշախ որ քնատեղիցը վե կացաւ. ըն էլ ո'նց վե կացաւ՝ լափ սաղ-սալա-մաթ, հենց իմանաս ըսկի ցաւ չէր քաշե: Մի քանի ամսեն վրա հո' լաւ-լաւացաւ, դառաւ ընենց մի սիրուն աղջիկ, որ արար աշխարհք ման գայի' սրա հատը աղջիկ չէի գտնի. հենց իմանաս մի հուրի-փարի ըլնեք. տենողի խելքը գլխիցը թռնում էր. ասում էր՝ չուտեմ, լիսմեմ, չհագնեմ, չմաշեմ, հենց նրա նաշխուն, սի'քուն էրեսին, շինարի բոյ ու բուսաթին թամաշ անեմ:

էս նախընթաց թագավորի տղի' մի խուրշին ոսկով հարստացաւ, չաւ փողի տեր դառաւ, լաւ-լաւ ալման-օթախներ, լաւ-լաւ շենք-սեր շինիլ տվեց, որ խալիսը մնացել ին մաթ էլած, թե էս խեղճ, քյասիր, օրեն հացի մուրացկան նախընթաց ո'րդիան հաւաքեց էս-քամ փողը:

Մի օր էլ էն թագավորի տղեն վե կացաւ, գնաց ավղուշ՝ իրանց երկրիցը մի քանի օրվա ճամփա դենը:

Դու մի ասի ինքը բեխարար գա'լոն, գա'լոն՝ էկել ա հասե էն քաղաքը, որդե նախընթաց աղջկանը ուզեցել էր սըպանի. Թուլեքանց միջովը անց էր կենում, մի դաֆիլ աչքը ընկաւ մի բալկոնի վրա՝ տեսաւ մի սիրուն, նաշխուն, շենքով, շնորքով աղջիկ ընդե պոլթի ա տալի:

Թագավորի տղի խելք ու միտքը գնաց, խելքամաղ էլաւ էս աղջկա վրեն. դառը-տխուր, գլուխը կախ քցած ավից էկաւ տուն:

Հերը տեսաւ ուսնդ-մուսնգը քցած՝ հարցրեց.— Ա՛յ որդի, խի' նս բտենց ուսնդ-մուսնգը քցե, հալ ու մաշ էլե. չըլնի' սրտումդ մի զարդ կա, ասա՛, մի' ամանչի. ո'ր թագավորի, ո'ր բեզրգյանի աղջիկն ես սիրե՛ էս սհաթը ուզեմ:

Տղեն մին-մին նաղլ արեց, ինչ որ գլխովը անց էր կացե.— Կա՛ նա՛ ա, չկա՛ նա՛ ա,— ասեց,— նրանից սալալի ուրիշ աղջիկ չեմ առնի, թեկուզ բեզրգյանի աղջիկ ըլնի, թեկուզ թագավորի. մի հետ էն աղջիկը մի կաթ արին ա էլե, կաթացե սիրտս:

— Լա՛վ, ա՛յ որդի,— ասեց թագավորը,— էլ դրանում ի՞նչ կա, որ էդքամ միտք ես անում. էլի մի դժար բան ըլնի, որ գլուխ գալու չըլնի՝ ասեմ հա: Ուզում ես հենց էս սհաթը մարդ ղրկեմ, էն աղջիկն ուզեմ քեզ:

— Դե ղրկա՛, ա՛յ հեր,— ասեց տղեն,— իմ դարդն էլ զաթի էդ ա:

Թագավորն էն սհաթը մարդ ղրկեց էն հարստի կուշտը, ասեց՝
«Քու աղջիկը չե՞ս տա իմ տղին»։ Նա էլ ի՞նչ պտի ասեր. Թագա-
վորի տղից լա՞վի պտի տար։ Ասեց. «Կտամ, խի՛ չեմ տա»։ Բերին
նշան դրին, օխտն օր, օխտը գշեր հարսանիք արին։

Հարսանքից եղը, մարդ ու կնիկ մի օր գնացին համամ։ Մար-
դը տեհավ կնկա փորի վրեն՝ յարի տեղ ա էրևում։

— Ա՛յ կնիկ, — հարցրեց, — էդ ի՞նչ յարի տեղ ա։

Կնիկը նո՛ր մին-մին նաղլ արեց, ո՛նց որ ես ձեզ նաղլ արի։
Թագավորի տղեն էն սհաթը մատը կծեց. «Փառք քեզ, աստոծ,
փառքդ շատ ըլնի, — ասեց ինքն իրան, — ընդո՞ւր էր էն ծեր մարդը
ասում, թե իմ ճակատին գրած ա, որ եդի վերջը էս աղջիկը պտի
ինձ ղսմաթ ըլնի»։ Ինքն էլ նո՛ր կնկանը նաղլ արեց իրա գլխով
անցկացածը։ Մարդ ու կնիկ մնացել ին իրար էրեսի մտիկ
անելոն։

Աստոծ մարդիս ճակատի ի՞նչ գրել ա՝ ըն էլ պտի ըլնի,
ճա՛ր չկա։

